

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

1. PRIRODZENÝ ZÁKON PODĽA DUNSA SCOTA

- KONTEXT – BIBLICKÁ OTÁZKA: AKO MOHOL BOH DIŠPENZOVAŤ OD PLATNÝCH NORIEM?
- NAJVYŠŠIA FORMA LÁSKY = MILOVAŤ PREDMET KVÔLI NEMU SAMÉMU = TO, ČO JE DOBRÉ V NAJVYŠŠEJ MIERE MUSÍ BYŤ V NAJVYŠŠEJ MIERE MILOVANÉ (*OPTIMUM ESSE SUMMUM DILIGENDUM*)
- UŽŠÍ / PRÍSNY A ŠIRŠÍ VÝZNAM PRIRODZENÉHO ZÁKONA
- **UŽŠÍ / PRÍSNY VÝZNAM:**
- PRIRODZENÝ ZÁKON JE PRAKTICKÁ VETA, KTOREJ PRAVDIVOSŤ MOŽNO POZNAŤ LEN Z POJMOV, KTORÉ SÚ V NEJ POUŽITÉ = **PRAKTICKÉ PRINCÍPY** (EVIDENTNÉ **PER SE** A NUTNE PRAVDIVÉ), ALEBO KEĎ JE PRAVDIVOSŤ DANEJ VETY EVIDENTNÁ Z TÝCHTO PRINCÍPOV (DOKÁZANÁ SYLOGIZMOM; EVIDENTNÁ **PER ALIUD**) = **PRAKTICKÉ ZÁVERY**
- **PRIRODZENÝ ZÁKON V UŽŠOM VÝZNAME – PRAKTICKÉ VETY, KTORÝCH PRAVDIVOSŤ MOŽNO POZNAŤ Z JEJ POJMOV, AKO AJ TIE VETY, KTORÉ MOŽNO Z PREDCHÁDZAJÚCICH ODVODIŤ POMOCOU SYLOGIZMU = PREDCHÁDZAJÚ ÚKONU VÔLE**

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- **ŠIRŠÍ VÝZNAM:**
- PRIRODZENÝ ZÁKON JE PRAKTICKÁ VETA, KTORÁ JE **V ZHODE** S PRINCÍPMI A ZÁVERMI PRIRODZENÉHO ZÁKONA V UŽŠOM VÝZNAME
- ČO KONKRÉTNE SI POD TÝM MÁME PREDSTAVIŤ? – APLIKÁCIA NA PREDPISY DEKALÓGU – T. J. ČI VŠETKY PREDPISY DEKALÓGU PATRIA K PRIRODZENÉMU ZÁKONU
- NIE VŠETKY – OD NIEKTORÝCH OSLOBODIL BOH (PRIKÁZAL OBETOVAŤ IZÁKA; ŽIDOM OKRADNÚŤ EGYPTANOV; OZEÁŠOVI SA DOPUSTIŤ CUDZOLOŽSTVA)
- AK VEZMEME DO ÚVAHY VYMEDZENIE PRIRODZENÉHO ZÁKONA V UŽŠOM / PRÍSNO M ZMYSLE, TAK TAKÝTO PRIRODZENÝ ZÁKON SA NEMÔŽE V ČASE MENIŤ A NEJESTVUJE OD NEHO OSLOBODENIE / DIŠPENZ = (KONTINGENTNÁ ETIKA)

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- **RIEŠENIE:**
- K PRIRODZENÉMU ZÁKONU V UŽŠOM / PRÍSNO M ZMYSLE SLOVA PATRIA PRÍKAZY „PRVEJ TABULE“ DEKALÓGU, KTORÝCH PREDMETOM JE BOH – „**BOH, NEKONEČNÉ DOBRO, AKO JEDINÝ MUSÍ BYŤ MILOVANÝ V NAJVYŠŠEJ MIERE**“ (*DEUS EST DILIGENDUS*) = LÁSKA K BOHU JE OSEBE DOBRÁ, NENÁVISŤ K BOHU JE OSEBE ZLÁ
- 1. **PER SE EVIDENTNÝ** (ANALYTICKÝ – V OBSAHU SUBJEKTU „NEKONEČNÉ DOBRO“ JE OBSIAHNUTÝ PREDIKÁT „MUSÍ BYŤ MILOVANÝ“) A **PRIRODZENE** (BEZ POMOCI ZJAVENIA) POZNATEĽNÝ PRAKTICKÝ PRINCÍP
- 2. NEJESTVUJE OD NEHO OSLOBODENIE / DIŠPENZ (AK BY BOH DIŠPENZOVAL, DOPÚŠŤAL BY SA SPORU) – VŠEOBECNÁ ZÁVÄZNOŠŤ A NUTNÁ PLATNOŠŤ
- **MORÁLNOŠŤ KONANIA** – URČOVANÁ PODĽA DOBROTY PREDMETU = KONANIE, KTORÉ SMERUJE K BOHU, JE DOKONALE MORÁLNE DOBRÉ; SMERUJE K PREDMETU, KTORÝ JE NAJLEPŠÍ; VLASTNÉ ŠŤASTIE AKTÉRA JE „VEDĽAJŠÍ PRODUKT“
- CHCENIE ZÍSKA SVOJU MORÁLNU ZÁVÄZNOŠŤ ZO ZHODY SO SPRÁVNÝM POZNANÍM A TÁTO SPRÁVNOSŤ POCHÁDZA ZO ZHODY S PREDMETOM A OKOLNOSŤAMI KONANIA A TO NEZÁVISLE OD VŠETKÝCH NATURÁLNYCH CIEĽOV TÚŽOB

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- K **PRIRODZENÉMU ZÁKONU V ŠIRŠOM VÝZNAME** PATRIA PRÍKAZY „DRUHEJ TABULE“ DEKALÓGU – ICH PREDMETOM JE ČLOVEK / MEDZIĽUDSKÉ VZŤAHY
- TIETO PREDPISY NIE JE MOŽNÉ POZNAŤ ANI Z FORMÁLNEHO OBSAHU ICH ČLENOV, ANI ICH NEMOŽNO SYLOGISTICKY ODVODIŤ Z PRAKTICKÝCH PRINCÍPOV = ČO PREDPISUJÚ, NIE JE NEVYHNUTNE SPOJENÉ S POSLEDNÝM CIEĽOM ČLOVEKA A ČO ZAKAZUJÚ, NEODVÁDZA ČLOVEKA NUTNE OD POSLEDNÉHO CIEĽA
- PRÍKAZY DRUHEJ TABULE SA MÔŽU ZMENIŤ BEZ TOHO, ABY ODPOROVALI PRÍKAZOM PRVEJ TABULE; MOŽNÉ ALTERNATÍVY (NEKRADNÚŤ – KRADNÚŤ / „BIBLICKÉ ŠKANDÁLY“) SÚ LOGICKY KOMPATIBILNÉ S LÁSKOU K BOHU

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- SÚKROMNÉ VLASTNÍCTVO JE TEDA VIAC V ZHODE S PRINCÍPOM POKOJA, NEŽ JEHO OPAK, HOCI HO NEMOŽNO PRÍSNE Z TOHTO PRINCÍPU ODVODIŤ
- PREDPIS O SÚKROMNOM VLASTNÍCTVE NIE JE NUTNÝM LOGICKÝM ZÁVEROM Z PRINCÍPU, ALE OBJASNENÍM PRINCÍPU V JEDNOTLIVOM / KONKRÉTNOM – VÄČŠIA MIERA PRAVDEPODOBNOTI
- 1. PREMISA: ĽUDIA MUSIA ŽIŤ POKOJNE
- 2. PREMISA: V TERAJŠOM STAVE NEMÔŽE VÄČŠINA ŽIŤ POKOJNE V KOLEKTÍVNOM VLASTNÍCTVE
- 3. ZÁVER: NEODPORÚČA SA, ABY V TERAJŠOM STAVE ĽUDIA ŽILI V KOLEKTÍVNOM VLASTNÍCTVE
- ZÁVER TEDA NEVYPLÝVA NUTNE Z PREMÍS, LEBO DRUHÁ PREMISA JE ZALOŽENÁ NA POZOROVANÍ, JE EMPIRICKÝM TVRDENÍM, AKO SA DE FACTO SPRÁVA VÄČŠINA ĽUDÍ
- ZÁVER JE TEDA VYTVORENÝ PRAKTICKÝM ROZUMOM

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- AVŠAK PRÍKAZY DRUHEJ TABULE DEKALÓGU SÚ V **ZHODE** (CONSONUM) S PRVÝM PRAKTICKÝM PRINCÍPOM
- AKO CHÁPAŤ POJEM „ZHODY“? (RAWLS: REFLEXÍVNE EQUILIBRIUM)
- PRÍKLAD Z POZITÍVNEHO CIVILNÉHO PRÁVA: – ROZLIŠENIE **DE IURE** A **DE FACTO**
- PRINCÍP: „ŽIVOT V SPOLOČNOSTI / ŠTÁTE MUSÍ BYŤ POKOJNÝ“; Z TOHTO PRINCÍPU NEMOŽNO NUTNE (SYLOGISTICKY) ODVODIŤ PREDPIS „KAŽDÝ MUSÍ MAŤ MAJETOK, KTORÝ JE ODLIŠNÝ OD MAJETKU DRUHÉHO“
- NA ZÁKLADE TOHO JE LOGICKY (**DE IURE**) MOŽNÉ ŽIŤ V POKOJNEJ SPOLOČNOSTI VTEDY, KEĎ NEJESTVUJE SÚKROMNÉ VLASTNÍCTVO (JESTVUJE KOLEKTÍVNE VLASTNÍCTVO) A AJ VTEDY, KEĎ JESTVUJE SÚKROMNÉ VLASTNÍCTVO
- NO AK POZORUJE KONKRÉTNE SPRÁVANIE ĽUDÍ (**DE FACTO**), VIDÍME, ŽE VÄČŠINA SA VIAC STARÁ O SVOJE VLASTNÍCTVO NEŽ O SPOLOČNÉ DOBRÁ; ZA TAKÝCHTO OKOLNOSTÍ BY KOLEKTÍVNE VLASTNÍCTVO ZAPRÍČINILO PRAVDEPODOBNE VIAC SPOROV A NEPOKOJA

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- **2. JE PZDS KOGNITIVISTICKOU ALEBO NONKOGNITIVISTICKOU TEÓRIOU?**
- **KOGNITIVISTICKÉ** TEÓRIE VYCHÁDZAJÚ Z TOHO, ŽE PRI MORÁLNYCH SÚDOCH IDE ROVNAKO ALEBO PODOBNE O **VYJADRENIE PRESVEDČENÍ** A TEDA O TVRDIACE POSTOJE K VÝPOVEDIAM, KTORÝCH VÝZNAM JE DANÝ TÝM, ŽE MAJÚ **PODMIENKY PRAVDIVOSTI** (MÔŽU NADOBÚDAŤ PRAVDIVOSTNÚ HODNOTU)
- PODĽA KOGNITIVISTICKÝCH TEÓRIÍ – MORÁLNE SÚDY VYJADRUJÚ PRESNE TÝMTO SPÔSOBOM PRESVEDČENIA; PODMIENKAMI PRAVDIVOSTI MORÁLNYCH SÚDOV SÚ **SKUTOČNOSTI**, KTORÉ MUSIA BYŤ DANÉ, ABY VÝPOVEĎ „VRAŽDA JE MORÁLNE NESPRÁVNA“ BOLA BUĎ PRAVDIVÁ ALEBO NEPRAVDIVÁ
- KOGNITIVISTICKÉ TEÓRIE TEDA MUSIA PRESNEJŠIE VYJADRIŤ, ČO TIETO SKUTOČNOSTI SÚ
- KOGNITIVISTICKÉ TEÓRIE ČASTO KONVERGUJÚ S NEJAKÝM DRUHOM REALIZMU MORÁLNYCH FAKTOV
- A ČO SCOTOVA ETICKÁ KONCEPCIA?

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- JE KOGNITIVISTICKÁ – MORÁLNE VÝPOVEDE MÔŽU BYŤ PRAVDIVÉ ALEBO NEPRAVDIVÉ
- PRIRODZENÝ ZÁKON V PRÍSNO M ZMYSLE JE ANALYTICKÁ, T. J. EVIDENTNÁ A NUTNE PRAVDIVÁ VÝPOVEĎ
- PREDPISY PRIRODZENÉHO ZÁKONA SÚ PRAVDIVÉ ALEBO NEPRAVDIVÉ PODĽA MIERY KOHERENCIE S PRVÝM PRAKTICKÝM PRINCÍPOM
- TEDA V ETICKEJ TEÓRII SCOTUS PRACUJE S **KOHERENČNOU**, A NIE KOREŠPONDENČNOU TEÓRIOU PRAVDY
- A ČO EXISTENCIA MORÁLNYCH SKUTOČNOSTÍ AKO PRAVDITEĽOV MORÁLNYCH VÝPOVEDÍ/SÚDOV?
- TO SCOTUS NEPOTREBUJE – MORÁLNE VÝPOVEDE SÚ PRAVDIVÉ BUĎ SAMY ZO SEBA, ALEBO V KOHERENCII S PRVÝM PRAKTICKÝM PRINCÍPOM A NIE JE PRETO NUTNÝ NIJAKÝ PRAVDITEĽ (MORÁLNY FAKT), KTORÝ BY EXISTOVAL NEZÁVISLE OD HODNOTIACEHO SUBJEKTU
- SCOTOVA ETICKÁ TEÓRIA JE KOGNITIVISTICKÁ A NONREALISTICKÁ – ZAOBÍDE SA BEZ PREDPOKLADU EXISTENCIE MORÁLNYCH SKUTOČNOSTÍ

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- **3. JE PZDS INTERNALISTICKOU ALEBO EXTERNALISTICKOU TEÓRIOU?**
- INTERNALIZMUS V „KOCKE“:
- MORÁLNE SÚDY MAJÚ **PRAKTICKÝ CHARAKTER** – KEĎ NIEKTO TVRDÍ, ŽE ISTÉ ČINY SÚ NEMORÁLNE, MÁ AJ MOTÍV ICH ZANECHAŤ A NAOPAK; PREDPOKLADÁME, ŽE **ÚPRIMNÝ** SÚHLAS S NEJAKÝM SÚDOM NIE JE BEZ DÔSLEDKOV PRE AKTÉRA
- **INTERNALIZMUS** – NUTNÝ VZŤAH MEDZI MORÁLNYM HODNOTENÍM A MOTÍVOM; **SYNCHRÓNNA KONVERGENCIA**: TEN, KTO TVRDÍ, ŽE PRIJÍMA NEJAKÝ MORÁLNY SÚD (SÚHLASÍ S NÍM) , MÁ MOTIVÁCIU KONAŤ ZODPOVEDAJÚCIM SPÔSOBOM
- MOTIVAČNÁ SILA LEŽÍ VÝLUČNE V KONATÍVNOM PRVKU; KOGNITÍVNY PRVOK MÁ ÚLOHU URČITÝM SPÔSOBOM USMERNIŤ IMPULZ, KTORÝ VYCHÁDZA Z KONATÍVNEHO PRVKU (HUME: „ROZUM JE OTROKOM VÁŠNÍ“)
- SCOTOVO ETICKÁ TEÓRIA NIE JE INTERNALISTICKÁ – MOTÍV KONANIA NIE JE V EMOCIONÁLNO/AFEKTÍVNEJ ZLOŽKE ČLOVEKA

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- SCOTUS – KONANIE PODĽA **AFFECTIO IUSTITIAE**: KVÔLI VNÚTORNÉMU DOBRU PREDMETU (PREKROČENIE NATURÁLNEJ DYNAMIKY ČLOVEKA)
- **THOMAS NAGEL** – „*THE POSSIBILITY OF ALTRUISM*“: V MNOHÝCH PRÍPADOCH SME MOTIVOVANÍ PRESVEDČENIAMÍ, A NIE PRIANIAMÍ
- AFFECTIO IUSTITIAE A ALTRUIZMUS (NEZIŠTNÁ LÁSKA) ČI AFFECTIO IUSTITIAE A FENOMÉN KONANIA Z POVINNOSTI
- **EXTERNALIZMUS**: MEDZI MORÁLNYM HODNOTENÍM A MOTIVÁCIOU JESTVUJE **KONTINGENTNÝ**, A NIE NUTNÝ VZŤAH
- NA ZÁKLADE TOHO SA MI ZDÁ, ŽE SCOTOVA ETICKÁ TEÓRIA JE EXTERNALISTICKÁ, ALEBO JE TO RACIONALISTICKÝ INTERNALIZMUS
- ZVLÁŠTNE SPOJENIE KOGNITIVIZMU, NONREALIZMU A EXTERNALIZMU – NAOZAJ ZVLÁŠTNE?

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- 4. MOŽNO CHÁPAŤ PZDS AKO ISTÝ TYP KONŠTRUKTIVISTICKEJ ETIKY PRAVIDIEL?
- SPOJENIE KOGNITIVIZMU, NONREALIZMU A EXTERNALIZMU NIE JE ZVLÁŠTNE
- METAETICKÝ KONŠTRUKTIVIZMUS:
- **ZÁKLADNÁ TÉZA:** NORMATÍVNA ZÁVÄZNOŠŤ MORÁLNEHO SÚDU JE VYTVORENÁ HODNOTIACIM SUBJEKTOM POMOCOU ŠPECIFICKEJ **PROCEDÚRY**; MORÁLNA ZÁVÄZNOŠŤ NEEXISTUJE „NIEKDE VO SVETE“, ALE JE **VYTVORENÁ** SUBJEKTOM POMOCOU ŠPECIFICKEJ PROCEDÚRY
- INAK NEŽ PRI ABSTRAKTNEJ REČI O „MORÁLNYCH SKUTOČNOSTIACH“ VIEME LEPŠIE, ČÍM POZNÁVAME DÔVODY NÁŠHO KONANIA – **RACIONÁLNYM UVAŽOVANÍM**: DÔVOD KONANIA JE TO, ČO NA ZÁKLADE RACIONÁLNEJ ÚVAHY AKCEPTUJEME AKO ZÁSADNÝ FAKTOR KONANIA
- VLASTNÝ NOSITEĽ MORÁLNEJ ZÁVÄZNOŠTI JE **PROCEDÚRA / METÓDA KONŠTRUKCIE SUBJEKTOM**
- POMOCOU TEJTO PROCEDÚRY KONŠTRUJEME DÔVODY KONANIA; PROCEDÚRA GARANTUJE, ŽE TIETO DÔVODY SÚ SKUTOČNÝMI DÔVODMI – T. J. SÚ NUTNE MORÁLNE PLATNÉ

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- VÝHODA KONŠTRUKTIVIZMU – MORÁLNÝM VETÁM MOŽNO PRIPÍSAŤ OBJEKTÍVNU PRAVDU BEZ TOHO, ABY SA ODKAZOVALO NA METAFYZICKY PROBLEMATICKÉ „MORÁLNE SKUTOČNOSTI“
- KONŠTRUKTIVIZMUS JE KOMPATIBILNÝ S RACIONALISTICKÝM INTERNALIZMOM (NIE EMOTIVISTICKÝM INTERNALIZMOM) I EXTERNALIZMOM
- A ČO SCOTUS?
- DOMNIEVAM SA, ŽE SCOTOVA ETICKÁ TEÓRIA JE PRÍKLADOM KONŠTRUKTIVIZMU – PREČO?
- PRVÝ PRAKTICKÝ PRINCÍP JE ANALYTICKÁ VETA, TÁ NIE JE SKONŠTRUOVANÁ
- NO KONŠTRUKCIA SA TÝKA NORIEM PRIRODZENÉHO ZÁKONA V ŠIRŠOM ZMYSLE; NORMATÍVNA ZÁVÄZNOSŤ MORÁLNÝCH SÚDOV JE VYTVORENÁ HODNOTIACIM SUBJEKTOM POMOCOU ŠPECIFICKEJ **PROCEDÚRY** – TOUTO PROCEDÚROU JE „PREVEROVANIE“ KOMPATIBILITY KANDIDÁTOV NA MORÁLNU NORMU SKRZE PRVÝ PRAKTICKÝ PRINCÍP (LÁSKA K BOHU) = NIEČO JE MORÁLNE DOBRÉ/SPRÁVNE A ZÁVÄZNÉ NATOĽKO, NAKOĽKO JE TO V ZHODE S PRVÝM PRAKTICKÝM PRINCÍPOM

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- **5. DIVINE COMMAND THEORY – SUPRANATURALISTICKÉ VYSVETLENIE MORÁLKY V PZDS?**
- DCT – **PLANTINGA**: NATURALIZMUS NEMÁ NIJAKÉ ZDÔVODNENIE MORÁLNEJ NORMATIVITY
- DCT – MORÁLNE PRAVDY NEEXISTUJÚ NEZÁVISLE OD BOŽEJ VÔLE: MORÁLNE SPRÁVNE / DOBRÉ = BOHOM PRIKÁZANÉ; MORÁLNE NESPRÁVNE / ZLÉ = BOHOM ZAKÁZANÉ (DILEMA V DIALÓGU **EUTYFRÓN**)
- MORÁLNE DOBRO / ZLO – NEZÁVISLÉ OD ČLOVEKA (JEHO MYSLE, PREFERENCIÍ), KULTÚRY ČI SPOLOČNOSTI – NÁROK NA OBJEKTIVISTICKÉ CHÁPANIA ETICKÝCH KATEGÓRIÍ
- PROBLÉMY DCT: 1. **EPISTEMICKÝ** PRÍSTUP K ROZHODNUTIAM BOŽEJ VÔLE (ZJAVENIE?, ILUMINÁCIA?, NADPRIRODZENÁ INTUÍCIA / MILOŠŤ?, VIERA?)
- 2. **ETICKÝ VOLUNTARIZMUS** (PROBLÉM SVOJVÔLE BOHA) – AK JE BOH KONEČNOU AUTORITOU MORÁLNE DOBRÉHO / ZLÉHO (TVORÍ MORÁLNE PRAVIDLÁ) – MÔŽE SA ROZHODNÚŤ INAK A NARIADIŤ NAPR. GENOCÍDU, ZNÁSILNENIE? – OTÁZKA MORÁLNEJ STABILITY (BOH AKO KLAMÁR?, TYRAN?)
- „NOVÝ ATEIZMUS“: DAWKINS, HARRIS, HITCHENS – MÔŽEME BYŤ DOBRÍ A ROZPOZNAŤ MORÁLNE PRAVDY AJ BEZ BOHA

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- PODOZRENIE Z ETICKÉHO VOLUNTARIZMU U SCOTA
- ORD. III D. 19 Q. 1 N. 7 „VŠETKO ODLIŠNÉ OD BOHA JE LEN PRETO DOBRÉ, LEBO JE TO BOHOM CHCENÉ, A NIE NAOPAK“ (*ALIUD A DEO IDEO EST BONUM QUIA A DEO VOLITUM ET NON ECONVERSO*) – PRIMÁRNA OBJEKT CHCE BOH NUTNE (SEBA SAMÉHO) A SEKUNDÁRNE OBJEKTY CHCE SLOBODNE / KONTINGENTNE
- JE JASNÉ, ŽE TOTO NEPLATÍ O MORÁLNYCH NORMÁCH PRIRODZENÉHO ZÁKONA V PRÍSNO M ZMYSLE SLOVA = EXTRÉMNY ETICKÝ VOLUNTARIZMUS U SCOTA NIE JE
- ROZLIŠENIE MEDZI – *POTESTAS DEI ABSOLUTA* A *POTESTAS DEI ORDINATA*
- VO SVOJEJ ABSOLÚTNEJ MOCI SA BOŽIA VÔĽA TÝKA VŠETKÉHO MOŽNÉHO A SVOJU HRANICU MÁ V PRINCÍPE SPORU – PRIRODZENÝ ZÁKON V PRÍSNO M ZMYSLE (LÁSKA K BOHU) JE INTERSVETOVO (VO VŠETKÝCH MOŽNÝCH SVETOCH) ZÁVÄZNOU NORMOU
- V USPORIADANEJ MOCI BOH CHCE URČITÝ PORIADOK, KTORÝ SA STÁVA ZÁKONOM PRETO, LEBO TO CHCE

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- OBETA IZÁKA („BIBLICKÉ ŠKANDÁLY“) – PREJAV ABSOLÚTNEJ BOŽEJ MOCI; NIE DIŠPENZ, ALE PREJAV INÉHO ALTERNATÍVNEHO PORIADKU, V KTOREJ BY PRIKÁZANÝ ČIN (OBETOVANIE IZÁKA) NEBOL V SPORE S INÝMI ČINMI TOHTO ALTERNATÍVNEHO PORIADKU
- EXTRÉMNY VOLUNTARIZMUS SA NETÝKA PRÍKAZOV PRIRODZENÉHO ZÁKONA V ŠIRŠOM ZMYSLE A ANI V UŽŠOM ZMYSLE
- 1. KEĎ BOH USKUTOČŇUJE NEJAKÝ PORIADOK, JE V SÚLADE S PRVÝM PRAKTICKÝM PRINCÍPOM (POTENTIA DEI ORDINATA)
- 2. PRÍKAZY PRIRODZENÉHO ZÁKONA V ŠIRŠOM ZMYSLE MOŽNO POZNAŤ NEZÁVISLE OD ZJAVENIA = PRIRODZENE ROZUMOM – PRÍKLAD SO SÚKROMNÝM VLASTNÍCTVOM; PODOBNE MÔŽEME RACIONÁLNE SPOZNAŤ ĎALŠIE MORÁLNE NORMY ĽUDSKÉHO SPOLUNAŽÍVANIA

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- HOČI PRÍKAZY PRIRODZENÉHO ZÁKONA V ŠIRŠOM ZMYSLE NEVYPLÝVAJÚ DEDUKTÍVNE Z PRINCÍPU PRIRODZENÉHO ZÁKONA, SÚ S NÍM V **ZHODE** – UKAZUJE SA TU VNÚTORNE KOHERENTNÝ MORÁLNY PORIADOK A JEHO VNÚTORNÁ RACIONALITA
- MODEL PRAKTICKEJ RACIONALITY, KTORÝ ZAHŔŇA MOŽNOSŤ **ÚSUDKU** A ZOSÚVZŤAŽŇOVANIA PRINCÍPU A INÝCH NORIEM A FAKTOROV VO SVETLE „ZHODY“
- ZMENA OKOLNOSTÍ NA KONKRÉTNEJ ROVINE LEGITIMIZUJE VOĽBU ALTERNATÍVNYCH NORIEM, KTORÉ MÔŽU BYŤ VNÍMANÉ AKO „MENŠIE ZLO“
- PRETO TENTO MODEL PRIPÚŠŤA AJ ZMENU NORIEM NA ZÁKLADE ÚSUDKU PODĽA ZMENENÝCH OKOLNOSTÍ A SO ZRETEĽOM NA APLIKOVATEĽNOSŤ PRVÉHO PRAKTICKÉHO PRINCÍPU
- KEĎŽE VŠAK PRI TOMTO POZNÁVANÍ DOCHÁDZA K OMYLOM A KONFÚZIÁM, JE POTREBNÉ NADPRIRODZENÉ ZJAVENIE
- ZDROJOM MORÁLNEJ NORMATIVITY JE TAK ZJAVENIE A RACIONÁLNE POZNANIE (KOMPLEMENTARITA), PRIČOM ZJAVENIE PREVYŠUJE ROZUM TÝM, ŽE DODÁVA **ISTOTU** O PLATNOSTI MORÁLNYCH NORIEM

PRIRODZENÝ ZÁKON – DUNS SCOTUS – METAETIKA

- **6. DOPŮŠŤA SA DUNS SCOTUS NATURALISTICKÉHO OMYLU?**
- URČITE NIE: PRÍKAZY PRIRODZENÉHO ZÁKONA A SPRÁVNA PRAX (MORÁLNA SPRÁVNOSŤ) SÚ NEZÁVISLÉ OD NATURÁLNYCH TÚŽOB / POTRIEB (NATURÁLNEJ TELEOLÓGIE) ČLOVEKA – PRINCÍP PRIRODZENÉHO ZÁKONA JE EVIDENTNÁ ANALYTICKÁ VETA = NEJDE TU O ODVODENIE „OUGHT TO BE“ Z „IS“
- MÁME TU DOČINENIA S PRIRODZENÝM ZÁKONOM „BEZ PRIRODZENOSTI“; PRIRODZENOSŤ NIE JE PREDLOHOU/PREDPISOM; SCOTOVA ETIKA – DRUH DEONTOLOGICKEJ A NENATURALISTICKEJ ETIKY
- VZŤAH ROZUMU/VÔLE A EMÓCIÍ/AFEKTOV – DESPOTICKÝ; EMOCIONALITA/AFEKTIVITA NEHRAJÚ NIJAKÚ ROLU PRI KONŠTITÚCII MORÁLNEJ NORMATIVITY A NIE SÚ ANI NEVYHNUTNOU PODMIENKOU PRI ZÍSKAVANÍ CNOSTÍ (CNOSTI AKO HABITY VÔLE RÔZNEJ INTENZITY – KONIEC ARISTOTELOVSKO-TOMISTICKÉMU CHÁPANIU CNOSTÍ ≠ KONIEC ČI STRATA CNOSTÍ!)
- PRIRODZENÝ ZÁKON V PRÍSNO M ZMYSLE FUNGUJE AKO KRITÉRIUM PREVEROVANIA MOŽNÝCH KANDIDÁTOV NA MORÁLNU NORMU – AK SÚ S NÍM V **ZHODE**, MÔŽU PLATIŤ AKO MORÁLNE NORMY
- SCOTUS AKO PREDCHODCA KANTA; ŠTRUKTURÁLNE PARALELY/ANALÓGIE V ETICKOM UVAŽOVANÍ